

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	1-й освітньо-професійний
Кафедра	Архітектури	Рік навчання	1-й
Галузь знань	19 "Архітектура та будівництво"	Вид дисципліни	Нормативна, з циклу професійної підготовки
Спеціальність	191 "Архітектура та містобудування"	Семестр	1-й

ОСНОВИ АРХІТЕКТУРНОЇ КОМПОЗИЦІЇ І ПРОЄКТНОЇ ГРАФІКИ

Семестр 1 (осінній, 1 жовтня 2022 р. - 14 січня 2023 р.)

Викладач	Благовестова Олена Олександрівна, доцент каф. арх., PhD (канд. архітектури)
E-mail	blagovestova.olena@ksada.org
Заняття	1 семестр: практичні заняття – за розкладом
Консультації	1 семестр середа 14.45-17.30 за необхідності
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, поверх 2, ауд.207
Телефон	057 706-02-46, кафедра «Архітектури»

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи, тільки у робочі дні.
Умови листування:

- 1) в **темі** листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Основи архітектурної композиції і проєктної графіки);
- 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи не розглядатимуться;
- 3) файли підписувати таким чином: **прізвище студента_завдання**.

Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf.

Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані:

1. На пошту викладача: blagovestova.ksada@gmail.com, розсортовані по теках (з відповідними назвами) та збережені у архівному форматі (ZIP, RAR).

Архів підписувати таким чином: **ОАКПГ_прізвище студента_група**.

2. На месенджер Telegram, у групу що створюється відповідно поточного учбового проєкту.

Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення. Студент отримує повну підтримку при опрацюванні матеріалу обов'язкової дисципліни та підготовки її практичної/методичної стратегії. Студент може для ознайомлення запропонувати теми для опрацювання матеріалу, пов'язаного з загальною тематикою курсу.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Креслярські інструменти: олівець графітний, олівець механічний (0,35 мм), стержні до механічного олівця (0,35, твердість грифеля: В, НВ, Н), папір для ескізування, міліметровий папір, папір для макетування, гумка, циркуль, лінійка, інерційна лінійка, планшет 30*40, планшет 60*80, лайнер (0,05; 0,5; 0,8) та акварельні фарби. Комп'ютерна техніка (ноутбук, проектор тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

У дисципліні " Основи архітектурної композиції і проєктної графіки" викладено єдині поняття про ключові категорії композиції об'ємно-просторових форм у архітектурі.

Метою дисципліни є активізація творчої ініціативи студента, ознайомлення з основними властивостями і закономірностями організації об'ємно-просторових форм, а також навчання студентів принципам і засобам проєктування об'єктів архітектури, що включає розділи: архітектурна композиція і графічне виконання архітектурного проєкту. Висвітлено питання масштабності як композиційної групи, поняття ритму, симетрії та асиметрії, контрасту, методи роботи з графічними матеріалами, акварельними фарбами тощо.

Завданнями дисципліни є:

- освоєння термінології архітектурної композиції;
- освоєння загальних принципів та системи певних закономірностей композиційних рішень;
- освоєння основних прийомів виявлення форми та основ кольорознавства;
- розвиток здібностей аналізувати та застосовувати у творчості знання світової художньої культури;
- набуття навичок зі збору інформації для реалізації авторського задуму;
- набуття навичок роботи з різними матеріалами та інструментами;

У підсумку вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- властивості, принципи та закономірності організації об'ємно-просторової композиції;
- композиційні теорії, школи та напрями, різноманітність принципів гармонізації в архітектурі та містобудуванні;
- функціональні, естетичні, конструктивно-технічні та інші основні вимоги, закони, принципи та засоби формування архітектурної форми;
- принципи аналізу існуючих та синтезу нових архітектурних форм;
- основні графічні способи вираження архітектурного задуму;
- правила виконання шрифтових написів;

вміти:

- використовувати принципи та закономірності організації об'ємно-просторової композиції при створенні архітектурних форм;
- аналізувати закономірності та принципи існуючих архітектурних форм;
- демонструвати усвідомлення та можливість застосування здобутих знань у творчому розвитку та професійному становленні;
- виконувати відмивання аквареллю;
- виконувати стилізацію форм (рослинних, тварин);

КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері містобудування та архітектури, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, на основі застосування сучасних архітектурних теорій та методів, засобів суміжних наук, виявляти структурні й функціональні зв'язки на основі комплексного художньо-проєктного підходу.

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК07. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК08. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Усвідомлення соціально-економічних і культурних аспектів архітектури та містобудування.

СК03. Усвідомлення особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, мистецтві та дизайні України та зарубіжних країн.

СК07. Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно- містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проєктування будівель і споруд, містобудівних,

архітектурно- середовищних і ландшафтних об'єктів.

СК09. Здатність розробляти архітектурно-художні, функціональні, об'ємно-планувальні та конструктивні рішення, а також виконувати креслення, готувати документацію архітектурно-містобудівних проєктів.

СК16. Усвідомлення загальних теоретичних, методичних і творчих засад архітектурного проєктування.

ПР04. Оцінювати фактори і вимоги, що визначають передумови архітектурно-містобудівного проєктування.

ПР06. Збирати, аналізувати й оцінювати інформацію з різних джерел, необхідну для прийняття обґрунтованих проєктних архітектурно-містобудівних рішень.

ПР09. Розробляти проєкти, здійснювати передпроєктний аналіз у процесі архітектурно-містобудівного проєктування з урахуванням цілей, ресурсних обмежень, соціальних, етичних та законодавчих аспектів.

ПР11. Застосовувати художньо-композиційні засади в архітектурно-містобудівному проєктуванні.

ПР23. Мати здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Основи архітектурної композиції і проєктної графіки» - одна з базових дисциплін в формуванні знань за спеціальністю 191 "Архітектура та містобудування», яка формує професійний та культурний рівень студента в галузі композиційних методів організації та гармонізації архітектурного середовища, який допомагає в подальшій проєктній діяльності.

Дисципліна вивчається протягом 2 семестрів (осіннього та весняного семестру 1-го курсу) (10 кредитів ECTS, 300 навчальних годин, з них в осінньому семестрі: лекційні заняття (15 годин), практичні заняття (60 годин), самостійна робота (75 годин). Структура дисципліни складається з 2-х змістових модулів. Вивчення курсу завершується екзаменаційним переглядом у 1-му семестрі.

Тема	Години (лекції, практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1-й семестр				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Введення в архітектурну графіку				
Тема 1. Матеріали та інструменти в архітектурній графіці	5	Вміти користуватися усім необхідним інструментарієм для побудови графічних зображень, вміти правильно підбирати папір для креслення та ескізування, розбиратися в форматах паперу, розрізняти та вміти креслити основні лінії на архітектурних кресленнях. Вивчити креслярські техніки та принципи побудови простих геометричних фігур на кресленнях.	Завдання №1. Знайомство з лінійною графікою. Формат А3	9
Тема 2. Шрифт в архітектурній графіці	10	Вивчити основні типи архітектурних шрифтів (вузький, широкий і т.д), вивчити правила побудови різних типів та накреслень шрифтів (кирилицю та латиницю). Вивчити базові правила типографіки в архітектурній графіці.	Завдання №2. Архітектурні шрифти. (2 формати А4)	9
Тема 3. Побудова сполук	5	Вивчити принципи побудови різних варіацій сполук, визначення необхідного типу сполучення.	Завдання №3. Сполуки (2 формати А3)	9

Тема 4. Нанесення тону на графічні зображення	15	Виявлення форми, фактури та положення об'єкту у просторі графічними засобами, визначити типи та правила нанесення штрихувань. Вміння передавати насиченість тонів об'єкту. Паралельне штрихування, перехресне штрихування, різнонаправлене штрихування, точкове (пунктирне) штрихування	Завдання №4. Зображення геометричних тіл 4 різними типами штрихувань (2 формати А3, або 1 формат А2)	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Графічні засоби презентації архітектурних проєктів				
Тема 5. Стафаж та антураж	20	Вивчити графічні засоби зображення фактури та текстури різних будівельних матеріалів та елементів оточення. Засоби зображення людей, рослинності та інших об'єктів антуражу в залежності від масштабу, стилістики графічної роботи. Просторові зміни антуражу.	Завдання №5. Фактури та текстури (формат А4) Завдання №6. Стафаж та антураж (формат А3)	19
Тема 6. Презентація архітектурних проєктів	20	Принципи графічного зображення планів, розрізів, генплану та перспективних і аксонометричних зображень. Використання різних типів ліній в залежності від проєкції. Правила відображення антуражу та стафажу на різних типах проєкцій.	Завдання №7. Генплан (формат А4) Завдання №8. Фасад будівлі з антуражем (формат А4) Завдання №9. Перспективне зображення будівлі з антуражем (формат А4)	24

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Основна форма вивчення курсу — виконання практичних завдань за темою курсу та засвоєння теоретичних знань на основі лекцій та рекомендованої викладачем нормативної літератури і посібників.

Метод повідомлення нових знань — лекційний матеріал та практична робота в процесі виконання завдань.

Мета запропонованих завдань — формування у студента теоретичних знань та практичних навичок в галузі архітектурної композиції, використання їх в архітектурній праці з метою подальшого самостійного вирішення творчих завдань.

Самостійна робота студентів курсової роботи складається з вивчення літератури для підготовки до виконання завдань, аналізу і вибору композиції графічної роботи, створення розгорток, підготовки макетів для здачі, їх декоративне оздоблення. Студент повинен детально вивчити методи та прийоми макетування, основи архітектурної композиції, теорію світлотіні.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковою формою контролю опанування і закріплення знань з дисципліни є екзаменаційний перегляд. Для отримання оцінки достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесів практичної та самостійної роботи.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація (внутрішня) A	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90-100	A	A+ 98-100	задовільно	64-74	D
			A 95-97		60-63	E
			A- 90-94	незадовільно	35-59	FX
добре	82-89	B		незадовільно (повторне проходження)	0-34	F
	75-81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять з дисципліни розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу.

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії із студентами та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі інноваційних досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими потребами здоров'я (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з керівництвом та студентами. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім екзамену). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами, попередженням викладача та інформуванням деканату), а також запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання теми (виконання завдань практичної частини курсу) відбувається неодмінно в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких причин.

Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕДЛАЙНІВ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх роботах: доповідях, статтях, проектних розробках, тезах тощо). Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи. У разі прояву плагіату – копіювання в статті/рефераті чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно положення «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв» <https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>).

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrainy/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>;
<https://saiup.org.ua/novvny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ КУРСУ (за розкладом осіннього семестру 2022-2023 н.р. року)

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	2	3	4	5	6	7
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВВЕДЕННЯ В АРХІТЕКТУРНУ ГРАФІКУ						
1 тиждень	1	Лекційне	Знайомство з інструментарієм архітектора для графічних презентацій	1		
1 тиждень	1	Практичне	Вміти користуватися усім необхідним інструментарієм для побудови графічних зображень, вміти правильно підбирати папір для креслення та ескізування, розбиратися в форматах паперу, розрізняти та вміти креслити основні лінії на архітектурних кресленнях. Вивчити креслярські техніки та принципи побудови простих геометричних фігур на кресленнях.	4		Завдання №1. Знайомство з лінійною графікою. Формат А3
2 тиждень	2	Лекційне	Вивчити правила побудови архітектурних шрифтів кирилицю	1		
2 тиждень	2	Практичне	Вивчити основні типи архітектурних шрифтів (вузький, широкий і т.д), Вивчити базові правила типографіки в архітектурній графіці.	4		Завдання №2. Архітектурні шрифти. Формат А3 (2 формати А4) 1 частина
1 тиждень	2	Лекційне	Вивчити правила побудови архітектурних шрифтів латиницею	1		
1 тиждень	2	Практичне	Вивчити основні типи архітектурних шрифтів (прямий, курсив і т.д), Вивчити базові правила типографіки в архітектурній графіці.	4		Завдання №2. Архітектурні шрифти. Формат А3 (2 формати А4) 2 частина
2 тиждень	3	Лекційне	Вивчити принципи	1		

			побудови різних варіацій сполук.			
2 тиждень	3	Практичне	Визначення необхідного типу сполучення.	4		Завдання №3. Сполуки (Формат А3)
1 тиждень	4	Лекційне	Виявлення форми, фактури та положення об'єкту у просторі графічними засобами. Вміння передавати насиченість тонів об'єкту.	1		
1 тиждень	4	Практичне	Насиченість тонів	4		
2 тиждень	4	Лекційне	Визначити типи та правила нанесення штрихувань.	1		
2 тиждень	4	Практичне	Паралельне штрихування, перехресне штрихування.	4		Завдання №4. Зображення геометричних тіл 4 різними типами штрихувань (формат А3, або 2 формати А4). 1 частина
1 тиждень	4		Визначити типи та правила нанесення штрихувань.	1		
1 тиждень	4		Різнонаправлене штрихування, точкове (пунктирне) штрихування	4	Поточний перегляд	Завдання №4. Зображення геометричних тіл 4 різними типами штрихувань (формат А3, або 2 формати А2). 2 частина
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ГРАФІЧНІ ЗАСОБИ ПРЕЗЕНТАЦІЇ АРХІТЕКТУРНИХ ПРОЕКТІВ						
2 тиждень	5	Лекційне	Вивчити графічні засоби зображення фактури та текстури різних будівельних матеріалів та елементів оточення.	1		
2 тиждень	5	Практичне	Вивчити графічні засоби зображення фактури та текстури різних будівельних матеріалів та елементів оточення.	4		Завдання №5. Фактури та текстури (формат А4)
1 тиждень	5	Лекційне	Засоби зображення людей, рослинності та інших об'єктів антуражу в залежності від масштабу, стилістики графічної роботи.	1		
1 тиждень	5	Практичне	Засоби зображення людей та інших елементів стафажу на кресленнях та ескізах	4		Завдання №6. Стафаж та антураж (формат А3). 1 частина
2 тиждень	5	Лекційне	Засоби зображення людей, рослинності та інших об'єктів антуражу в залежності від масштабу,	1		

			стилістики графічної роботи.			
2 тиждень	5	Практичне	Засоби зображення рослинності на кресленнях та ескізах	4		
1 тиждень	5	Лекційне	Просторові зміни антуражу	1		
1 тиждень	5	Практичне	Засоби зображення рослинності на кресленнях та ескізах	4		Завдання №6. Стафаж та антураж (формат А3). 2 частина
2 тиждень	6	Лекційне	Принципи графічного зображення плану. Використання різних типів ліній в залежності від проекції.	1		
2 тиждень	6	Практичне	Принципи графічного зображення плану.	4		
1 тиждень	6	Лекційне	Принципи графічного зображення генплану.	1		
1 тиждень	6	Практичне	Принципи графічного зображення генплану.	4		Завдання №7. Генплан (формат А4)
2 тиждень	6		Принципи графічного зображення розрізів та фасадів.	1		
2 тиждень	6		Принципи графічного зображення розрізів та фасадів.	4		Завдання №8. Фасад будівлі з антуражем (формат А4)
1 тиждень	6		Принципи графічного відтворення аксонометричних та перспективних зображень.	1		
1 тиждень	6		Принципи графічного відтворення аксонометричних та перспективних зображень.	4	Поточний перегляд	Завдання №9. Перспективне зображення будівлі з антуражем (формат А4)

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–9
2	Поточний контроль	0–9
3	Поточний контроль	0–9
4	Поточний контроль	0–10
5	Поточний контроль	0–19
6	Поточний контроль	0–24
	Екзамен	0–20

	Всього балів	100
--	--------------	-----

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні відповідей на питання рубіжного контролю (тести), при складанні реферату за обраною темою, підготував відео матеріали за темою, додатково підготував тези доповіді для наукової конференції, виступив з доповіддю на студентській конференції.
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні відповідей на питання рубіжного контролю (тести), при складанні реферату за обраною темою, підготував відео матеріали за темою.
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні відповідей на питання рубіжного контролю (тести).
B	12–15	32–35	Студент добре опанував обсяг матеріалу самостійного курсу.
C	8–11	22–31	Студент в цілому добре опанував матеріал теми та самостійного курсу, творчо та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки.
D	4–7	10–21	Студент у недостатньому обсязі опанував матеріал самостійного курсу.
E	1–3	1–9	Студент у недостатньому обсязі опанував матеріал самостійного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має багато значних недоліків (відсутність змістовного аналізу аналогів, помилки в обробці графічного матеріалу, несвоєчасна подача виконаної роботи на залік без поважної причини тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під час практичних занять (1–3), за виступ на конференції або за публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5-10).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Francis D. K. Ching. Architectural Graphics. 6th Ed. New York : John Wiley & Sons Inc, 2015. 272 p.
2. Ching F. D. K. Architecture: Form, Space, & Order. 4th ed. Wiley, 2014. 464 p.
3. Travis S. Sketching for Architecture + Interior Design. Laurence King, 2015. 128 p.

4. Петришин Г. П., Обідняк М. М. Архітектурна графіка : навч. посіб. для студ. базового напрямку 6.12.01 "Архітектура". Львів : РАСТР-7, 2009. 270 с.
5. Тимофієнко В.І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття. /В.І. Тимофієнко. – К.: Головкиївархітектура, 2002. – 472 с
6. Архітектурна композиція. Курс практичних занять та завдань : навч. посіб. / М. М. Обідняк, О. Б. Білінська. - Л. : Львівська політехніка, 2011. - 152 с.
7. Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): Навч.посіб.для студ.вищих навч.закладів. — К.: Каравела, 2004. — 304 с.
8. Шаповал Н.Г. Прикладна теорія архітектурної композиції: Навч. посібник. /Н.Г. Шаповал. – К.: КНУБА, 2000. – 372 с
9. Бондар О. Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві. Львів : НВФ „Українські технології”, 2005. 198 с
10. Яремків М. М. Композиція: творчі основи зображення : навч. посіб. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 112 с.
11. Krier R. Architectural Composition. Fellbach : Edition Axel Menges, 2010. 344 p.
12. Cortlandt Curtis N. The Secrets of Architectural Composition. New York : Dover Publications Inc., 2010. 252 p.
13. Петришин Г. П. Архітектурна композиція [Текст] : конспект лекцій для студ. Ін-ту архіт. / Г. П. Петришин, Ю. В. Ідак, І. Л. Щербаков. - Л. : Растр-7, 2011. - 85 с. : рис. - Бібліогр.: с. 84- 85

Допоміжна література:

1. Francis D. K. Ching. Architectural Graphics. New York : John Wiley & Sons Inc, 2015. 272 p.
2. Rendow Y. Architectural Drawing : A Visual Compendium of Types and Methods. New York : John Wiley & Sons Inc, 2012. 608 p.
3. Beverley Robinson J. Architectural Composition : An Attempt to Order and Phrase Ideas Which Hitherto Have Been Only Felt by the Instinctive Taste of Designers. Charleston SC : Nabu Press, 2010. 286 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL:<http://www.nbuv.gov.ua/>